

Nieuwsbrief Werkgroep Historie November 2022

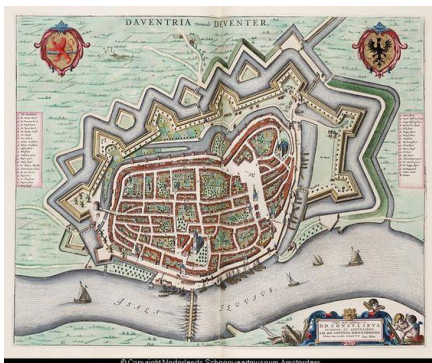
In deze Nieuwsbrief vindt u nieuws over de Buitendag (april 2023), evenementen en lezingen van historische verenigingen, de rubriek *Focus op Historie* van het NTOG en overig medisch historisch nieuws. Verder een kleine historische bijdrage en de eerste informatie over 'Gynaecopedia', een database, vergelijkbaar met Wikipedia, waarin coryfeeën binnen ons vakgebied kunnen worden opgenomen.

NTOG – Focus op Historie

In het oktobernummer van het NTOG (2022-06) staat onder de rubriek *Focus op Historie* een interessant artikel over de geschiedenis van de 'amaurosis fugax in de zwangerschap', voor het eerst duidelijk beschreven door Nicolaas Tulp (1593-1674). Tijdens de Buitendag in 2021 werd deze casus op treffende wijze besproken door Otto Bleker. In januari 2023 volgt een artikel van Mark Vierhout over 'de kraamvrouwenkoorts' en in een van de daaropvolgende edities een publicatie van Marianne ten Kate-Booij over Catharine van Tussenbroek, naar aanleiding van een voordracht op het Gynaecongres in 2021. Leden van de Werkgroep Historie worden van harte aangemoedigd om bijdragen voor de rubriek *Focus op Historie* in te zenden naar het NTOG.

Buitendag Werkgroep Historie op 15 april 2023 te Deventer

Op 15 april 2023 zal de Buitendag van de werkgroep Historie plaatsvinden in de historische binnenstad van Deventer. Graag deze datum alvast in uw agenda noteren. In december 2022 wordt het officiële programma verstuurd met de uitnodiging om in te schrijven voor deze Buitendag. In de ochtend worden een aantal medisch historische voordrachten gehouden in de oude Herensociëteit: Sociëteit de Heereniging en er zal er stilgestaan worden bij de lange geschiedenis van de stad. Hoe zat het precies bijvoorbeeld met "het verraad van Deventer" tijdens het rampjaar, nu 350 jaar geleden? Na de lunch gaan wij de binnenstad van Deventer verkennen en een aantal belangrijke en mooie gebouwen bezoeken zoals de Waag en de oude Bibliotheek. Deventer heeft een prachtige historische binnenstad en een wereldberoemde bibliotheek waarin talloze zeldzame manuscripten en boeken zijn bewaard. De curator zal ons een paar bijzondere werken tonen en hierbij uitleg verzorgen. Deventer is bekend om zijn jaarlijkse boekenmarkt, de grootste en mooiste van Nederland. Na het bezoek aan de stad zullen we de dag afsluiten met een borrel met Deventer bitterballen en kaasblokjes. Zoals u op de oude kaart ziet is de binnenstad compact en makkelijk te bereiken met het OV.

Beroemde Medici van vroeger

Deze aflevering: *pioniers van de curettage*.

Joseph Récamier (1774 –1852) schakelde na zijn studie recht en geesteswetenschappen over op de studie geneeskunde. Hij schreef zijn eindschrift over aambeien. Een carrière als hulp-chirurg in het leger volgde en uiteindelijk werd hij directeur van het Hotel-Dieu te Parijs. Hij was bekend om zijn colleges en gewaagde therapieën. Zo introduceerde hij koeling bij koorts, compressie technieken bij kanker en het woord 'metastases'. Waar wij hem met name van kennen is het instrument dat hij uitvond: de

curette. Daarnaast zou hij als eerste succesvol een vaginale uterus extirpatie hebben uitgevoerd bij een vrouw met een cervixcarcinoom. Toen hij na enkele dagen zag dat de vrouw dit huzarenstukje zou overleven, nodigde hij iedere dag collega's uit om het herstel van de vrouw te aanschouwen en complimenten in ontvangst te nemen. Collega's die vervolgens ook een vaginale uterus extirpatie uitprobeerden, waren veel minder succesvol: alle vrouwen stierven.

Ernst Ludwig Alfred Hegar (1830-1914) werd geboren in Darmstadt en studeerde onder meer geneeskunde in Giessen, Heidelberg, Berlijn en Wenen. Hij bekleedde van 1864-1904 een leerstoel Gynaecologie en Obstetrie in Freiburg en was een fel voorstander van antisepsis.

We kennen hem met name van de door hem ontworpen dilatatoren, die tot op de dag van vandaag nog gebruikt worden. Daarnaast werd hij bekend van 'het teken van Hegar' en de operatie volgens Hegar, een operatie om een perineumruptuur te herstellen.

Aan de oprichting van de Rijkskweekschool voor Vroedvrouwen in 1882 was een lange geschiedenis van stedelijk onderwijs voorafgegaan. Die vroege geschiedenis en de eerste halve eeuw van de school wordt in dit gedeelte van het gedenkboek (1982) uitvoerig beschreven ([pdf](#)).

Gynaecopedia

Op de recente seniorendag van 22 september 2022 presenteerden Jan de Graaf en Hans Merkus, mede namens collega Mijatovic, een nieuw initiatief. Er werd een oproep gedaan om teksten aan te leveren over collega's (van vroeger) die van groot belang zijn (geweest) voor de NVOG. Dit zou een uitgebreid curriculum kunnen zijn, onderzoeksverslagen, plannen/ideeën, markante gebeurtenissen, etc... Over dit plan was kort tevoren contact geweest met de Werkgroep Historie om te bezien op welke manier we dit zouden kunnen aanpakken. Er ligt een voorstel om er een soort "wikipedia achtig" project van te maken, een digitaal platform waar ieder (senior) lid een bijdrage aan kan leveren. Hierdoor zou het kunnen uitgroeien tot een flinke data base met historische informatie over belangrijke collega's van onze vereniging. Genoemde collega's en namens de werkgroep historie Jan Lind, zullen in afstemming met het NVOG bestuur verdere initiatieven ontplooien. Het plan heeft zeker nog geen definitieve vorm en meer berichten zullen het komend jaar hierover nog volgen.

Interessante nascholingen

Domus Dag 2022. Op 10 december a.s. zullen in de Domus Medica (Utrecht) zes gerenommeerde sprekers u onderhouden over *Arts en oorlog. Moraal en werkelijkheid.* Oud-minister Joris Voorhoeve zal de prestigieuze Domus Medica Lezing houden. Het programma is te vinden op https://tmgn.nl/uploaded_files/DD2022programma.pdf. De plaatsen voor het fysiek bijwonen zijn inmiddels volgeboekt. U kan zich nog wel aanmelden voor de livestream, klik daarvoor [op deze link](#).

Leerboek Medische Geschiedenis

Hoewel als leerboek gedateerd, biedt de *Inleiding tot de geschiedenis der geneeskunde* (1961) van G.A. Lindeboom nog altijd een eerste overzicht van de hoofdpersonen en hoofdmomenten in de medische geschiedenis. De zevende druk, in 1993 bewerkt door Mart van Lieburg, is hier als [pdf](#) beschikbaar.

[TMGNscan Lindeboom1993 InleidingGeschiedenisGeneeskunde.pdf](#)

Lezingen over infertiliteit worden verzorgd door het Groningen Centre for Health and Humanities and the Centre for Historical Studies. Er staan regelmatig interessante lezingen op het programma, te vinden op <https://www.historyhealthhealing.nl/upcoming-online-seminar-series-on-infertility>

Huidige samenstelling bestuur

Robin van der Weiden	voorzitter
Jan Lind	secretaris
Marianne ten Kate – Booij	secretaris
Eduard Scheenjes	penningmeester
Mark Vierhout	archivaris
Vacature	archivaris
Annemijn Aarts	namens het NTOG